

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta  
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

# Suomen Agenda2030- toimeenpanon arviointi

27.2.2023 | Katri Haila, Elina Vikstedt

# Sisälllys

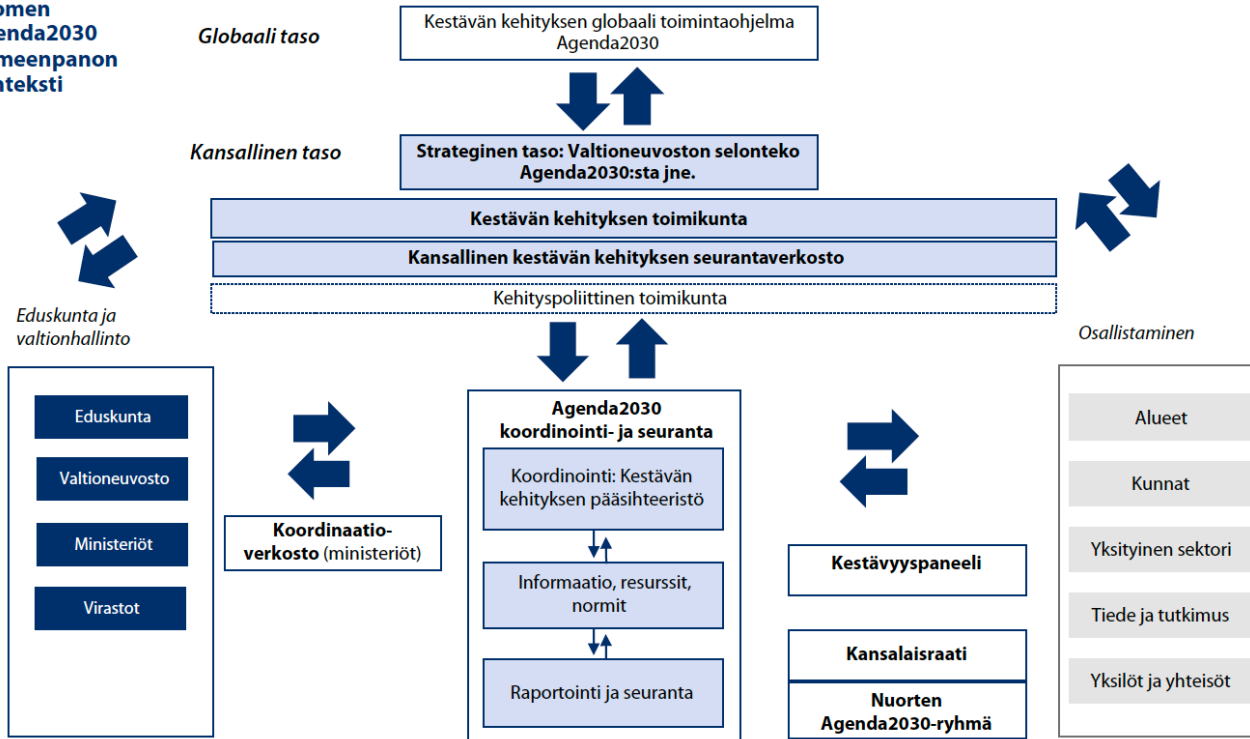
- Arvioinnin tausta, tavoite ja tiedonkeruumenetelmät
- Arvioinnin johtopäätökset ja suositukset
  - Agenda2030:n toimeenpanon tila
  - Valtionhallinnon ohjausjärjestelmä ja Agenda2030:n kansallinen toimeenpano
  - Agenda2030:n toimeenpanon organisointi
- Kansainväliset opit
- Keskeiset haasteet ja suositukset pähkinänkuoressa

## Arvioinnin tavoite

- Riippumaton ja kokonaisvaltainen arvio Suomen Agenda2030:n toimeenpanosta vuosina 2019–2022.
- Tarkastelun kohteena hallinnon toimet ja ohjausjärjestelmä: valtionhallinnon ja hallinnonalojen keinot sekä työkalut, joilla ohjataan Agenda2030:n toimeenpanoa Suomessa ja ulkosuhteissa.

# Suomen Agenda2030:n toimeenpanon konteksti

**Suomen  
Agenda2030  
toimeenpanon  
konteksti**



## Arvioinnin tiedonkeruun menetelmät

- Dokumenttianalyysi
- Haastattelut (45 asiantuntijaa)
- Sähköinen kysely (119 vastausta)
- Työpajat (yhteensä 40 osallistujaa)
- Kansainvälinen tarkastelu: verrokkimaat Alankomaat, Ruotsi ja Saksa sekä EU-tason tarkastelu

Arvioinnissa esitetyt suositukset on laadittu arvioinnin aikana kerätyn aineiston ja siitä tehdyn analyysin sekä johtopäätösten pohjalta.

## Esimerkkejä linjauksista, seurannasta ja arvioinneista

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>Toimeenpano</b>	Päivitetty Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus "Sitoumus2050"	Valtioneuvoston selonteko Agenda2030:sta		Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma	Valtioneuvoston selonteko Agenda2030:sta	Hallituksen kestävyystiekartta	Kestävän kehityksen toimikunnan Agenda2030-tiekartta ja strategia 2022–2030
<b>Seuranta Suomessa</b>	Suomen Agenda2030 maaraaportti Tilastokeskus SDG-indikaattorit Sitoumus2050 vuosiraportti	Suomen HLPF raportti Tilastokeskus SDG-indikaattorit 10 kansallista seurantakoria Sitoumus2050 vuosiraportti	Suomen HLPF raportti Tilastokeskus SDG-indikaattorit 10 kansallista seurantakoria Sitoumus2050 vuosiraportti	Kestävän kehityksen tila -raportti Tilastokeskus SDG-indikaattorit 10 kansallista seurantakoria Voluntary Local Review (VLR) Helsinki Sitoumus2050 vuosiraportti	State of sustainable development report Tilastokeskus SDG-indikaattorit 10 kansallista seurantakoria Voluntary National Review (VNR) Finland VLR Turku, Espoo Sitoumus2050 vuosiraportti	Tilastokeskus SDG-indikaattorit 10 kansallista seurantakoria VLR Helsinki	Tilastokeskus SDG-indikaattorit
<b>Kv. seuranta</b>	UN Annual SDG Report Eurostat Monitoring Report	UN Annual SDG Report Eurostat Monitoring Report	UN Annual SDG Report Eurostat Monitoring Report	UN Annual SDG Report Eurostat Monitoring Report	UN Annual SDG Report Eurostat Monitoring Report	UN Annual SDG Report Eurostat Monitoring Report Pohjoismaiden neuvosto Visio2030	UN Annual SDG Report Eurostat Monitoring Report
<b>Arviointeja, selvityksiä, tarkastuksia, kv. vertailuja (esimerkkejä)</b>				VTV Tulokset- isuustarkastus OECD Measuring Distance to the SDG Targets 2019 Berg ym. Polku2030 – Suomen kestävän kehityksen politiikan arviointi	Halonen ym. Esiselvitys kansallisen Agenda2030 -tiekartan laadinnasta Lyytimäki ym. Brief analysis of Finland's performanc	VTV Jälkiseuranta Lafortune ym. Europe Sustainable Development Report 2021 Sachs ym. Sustainable Development Report 2021	Räkköläinen, & Saxén 2022. Pathway to the Transformative Policy of Agenda 2030: Evaluation of Finland's Sustainable Development Policy

# Agenda2030:n toimeenpanon tila Suomessa

Johtopäätökset ja suositukset

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta  
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

# Suomella vaikeuksia saavuttaa Agenda2030:n tavoitteet edelläkävijän roolistaan huolimatta

- Suomi on globaalisti kestävän kehityksen edistämisen edelläkävijä. Pitkä jatkumo kestävän kehityksen edistämisessä on muodostanut vahvan kivijalan. Keskeisiä vahvuuksia ovat laaja osallistaminen ja sitoutuminen.
- Suomella on vaikeuksia saavuttaa Agenda2030:n tavoitteet vuoteen 2030 mennessä. Suoriutuminen SDG-tavoitteiden (17 tavoitetta) eri alatavoitteiden osalta vaihtelee suuresti. Haasteet liittyvät erityisesti ekologiseen kestävyYTEEN sekä globaalivastuuseen ja rajat ylittäviin negatiivisiin vaikutuksiin.

## Suositus:

- Suomen määrätietoista ja pitkäjänteistä työtä Agenda2030:n tavoitteiden saavuttamiseksi tulee jatkaa. On tärkeää varmistaa, että Suomi säilyttää asemansa edelläkävijämaana.



# Pitkäjänteinen toimeenpano tulee turvata - askel strategioista nykyistä konkreettisempiin toimenpiteisiin

- Vuosina 2019–2022 Agenda2030:n toimeenpano on valtionhallinnossa ollut aktiivista ja toimintaympäristön huomattaviin muutoksiin on reagoitu. Toimeenpano on painottunut strategiselle tasolle. Tavoitteenasettelu on aiempaa selkeämpää ja systeminen lähestymistapa on vahvistunut.
- Agenda2030:n toimeenpano on integroitu aiempaa tiiviimmin politiikkavalmisteluun. Vahvuutena on, että pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma on yhdensuuntainen Agenda2030:n kanssa.

## Suosituks:

- Jatkuvuus yli hallituskausien tulee varmistaa ja seuraavana askeleena tulee olla siirtyminen strategioista nykyistä konkreettisempiin toimenpiteisiin. Toimeenpanon pitkäjänteisyyden turvaamiseksi tulee selvittää mahdollisuudet hyödyntää parlamentaarisia komiteoita ja työryhmiä.
- Valtionhallinnossa tulee vahvistaa etenkin tietoisuutta ekologisen, sosiaalisen sekä taloudellisen kestävyuden läpileikkaavuudesta. Kestävän kehityksen osaamista tulee laajentaa.

# Valtionhallinnon ohjausjärjestelmä ja Agenda2030:n kansallinen toimeenpano

Johtopäätökset ja suositukset

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta  
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

# Yhteinen agenda: Strategisen ohjauksen suoraviivaistaminen

- Strategisen ohjauksen hajanaisuus ja kestävän kehityksen strategioiden runsaus hankaloittaa yhteisen kokonaiskuvan muodostamista ja eri toimijoiden kiinnittymistä osaksi toimeenpanoa.

## **Suosituks:**

- Kestävän kehityksen strategista ohjausta tulee suoraviivaistaa. Tunnistetuille muutosalueille on luotava konkreettisia muutospolkuja, ja varmistettava yhteiskunnan eri toimijoiden sitoutuminen kansalliseen toimeenpanoon.

# Valtionhallinnon ohjausjärjestelmä Agenda2030 toimeenpanon tukena

- Kestävä kehitys näkyy strategisessa ohjauksessa ja tulosohjauksessa, mutta säädösvalmistelussa ja budjetoinnissa on edelleen kehitettävää. Ohjausjärjestelmän eri osat näyttäytyivät paikoitelleen toisistaan irrallisina.

## Suositukses:

- Kestävän kehityksen budjetointia ja vastuullisuusraportointia uusina ohjauskeinoina tulee edelleen kehittää valtionhallinnossa.
- Tulosohjauksen tulee suuntautua keskeisten muutosalueiden edistämiseen, ja huomioida kestävän kehityksen tavoitteet nykyistä konkreettisemmin ja systemaattisemmin.
- Eri ohjausmekanismit (strategia-, tulos-, talous-, ja säädösohjaus) tulee kytkeä toisiinsa. Kestävän kehityksen tilaa koskevien tietojen tulee olla helposti saatavilla yhteiskunnan eri toimijoiden käyttöön.

# Agenda2030:n toimeenpanon organisointi

Johtopäätökset ja suositukset

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta  
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

# Toimeenpanon ohjauksessa ja koordinaatiossa haasteena toimijoiden sekä verkostojen runsaus

- Agenda2030:n toimeenpano on kytketty kansalliseen kestäväan kehityksen työhön. Haasteena on ohjaukseen ja koordinaatioon osallistuvien toimijoiden ja verkostojen runsaus sekä epäselvä työnjako.
- Monipuolisesti yhteiskunnan eri tahoja edustava Kestäväan kehityksen toimikunta on avainasemassa. Parhaimmillaan toimikunta voi toimia ”muutosareenana”, jonka avulla luodaan laajapohjainen suunta kestäväan kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimikunta ei nykyisin toimi tässä roolissa riittäväan tehokkaasti.

# Työnjakoa tulee selkiyttää ja Kestävän kehityksen toimikunnan roolia tulee vahvistaa

## Suosituksset:

- Työnjakoa tulee selkiyttää kehittämällä jo olemassa olevia rakenteita. Resursseja tulee kohdentaa toimintoihin, jotka vahvistavat poikkihallinnollista toimeenpanoa, ohjausta ja seurantaa. Tämä edistäisi kestävän kehityksen tavoitteiden yhteensovittamista ja priorisointia.
- Kestävän kehityksen toimikunnan roolia ”muutosareenana” tulee vahvistaa. Toimikunnassa tulee käydä nykyistä enemmän keskustelua kestävän kehityksen politiikan painotuksista. Elinkeinoelämän, järjestöjen, kuntien, kaupunkien ja kansalaisten roolia tulee vahvistaa toimikunnassa. Elinkeinoelämän ja järjestöjen edustajat tulee ottaa mukaan toimikunnan puheenjohtajistoon.
- Tiedepaneelien (esimerkiksi Kestävyyspaneeli, Ilmastopaneeli, Luontopaneeli) rooleja ja mandaattia sekä kestävyystiedon tuottamisessa että hyödyntämisessä tulee vahvistaa.

# Kansainväliset opit

Johtopäätökset ja suositukset

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta  
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet



## Kansainväliset opit

- Kaikissa verrokkimaissa (Ruotsi, Alankomaat ja Saksa) kansallisella hallitusohjelmalla on korostunut merkitys Agenda2030-ohjelman toimeenpanossa. Hallitusohjelmalla vaikutetaan toimeenpanon ohjaukseen, politiikkakoherenssiin ja läpileikkaavuuteen. Hallitusohjelman keskeisyys voi aiheuttaa haasteita hallituskausien ylitse jatkuvalla toimeenpanolla.
- Alueiden ja paikallistoimijoiden huomioiminen näkyy jokaisessa verrokkimaassa.
- Saksassa ja Ruotsissa merkille pantavaa on valtiosihteerien rooli vuorovaikutuksen edistämisessä poliittisen ja hallinnollisen tason välillä. Saksassa toimeenpanon institutionaalisten toimijoiden roolit ja vuorovaikutussuhteet ovat tarkasti määriteltäviä.
- Saksassa ja Ruotsissa on kokemuksia digitaalisten työkalujen (esim. SDG Synergies -työkalu) hyödyntämisestä tavoitteiden välisten synergioiden tunnistamiseksi ja toimeenpanon politiikkakoherenssin edistämiseksi.
- Alankomaissa SDG-tavoitteiden saavuttaminen on vahvasti sidoksissa ulkopolitiikkaan eikä Agenda2030:n toimeenpanolle ole erillistä strategiaa.

# Keskeiset haasteet ja suositukset pähkinäkuoressa

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta  
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

# Agenda2030:n toimeenpanon keskeiset haasteet pähkinänkuoressa

1. Agenda2030:n kansallisen toimeenpanon organisointi ja kestävä kehityksen verkostojen runsaus
2. Kestävä kehityksen toimikunnan rooli Agenda2030:n toimeenpanossa yli hallituskausien
3. Strategisen ohjauksen hajanaisuus ja strategioiden suuri määrä
4. Ohjausjärjestelmän huono soveltuvuus laajojen poikkialueellisten ilmiöiden ohjaukseen
5. Tutkimus- ja seuranta-tiedon vaillinaisuus hyödyntäminen päätöksenteossa
6. Riittämätön tietoisuus ja osaaminen kestävästä kehityksestä

## Arvioinnin suositukset pähkinäkuoressa

1. Suomen määrätietoista ja pitkäjänteistä työtä Agenda2030:n tavoitteiden saavuttamiseksi tulee jatkaa
2. Agenda2030:n toimeenpanossa tulee varmistaa riittävä kunnianhimon ja konkretian taso sekä jatkuvuus yli hallituskausien
3. Työnjakoa tulee selkiyttää ja toimeenpano tulee integroida entistä vahvemmin ohjausjärjestelmään
4. Kestävän kehityksen toimikunnan roolia ”muutosareenana” tulee vahvistaa
5. Kestävän kehityksen strategista ohjausta tulee suoraviivaistaa
6. Ilmiölähtöisen budjetoinnin sekä tulosohjauksen ja raportoinnin käytäntöjen kehittämistä tulee jatkaa määrätietoisesti
7. Tutkimus-, seuranta- ja ennakointitietoa tulee hyödyntää tehokkaammin päätöksenteon tukena
8. Kestävän kehityksen osaamista tulee vahvistaa pitkäjänteisesti eri keinoin

# Arviointitiimi

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta  
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

## Arviointitiimi

- Katri Haila, Vesa Salminen, Heidi Uitto, Ulla Roiha (Forefront Oy)
- Elina Vikstedt, Eija Vinnari, Jarmo Vakkuri (Tampereen yliopisto)
- Petri Uusikylä, Aleksis Oreschnikoff (Frisky & Anjoy Oy)

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta  
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

# Kiitos!

Lisätietoja: [katri.haila@4front.fi](mailto:katri.haila@4front.fi),  
[elina.vikstedt@tuni.fi](mailto:elina.vikstedt@tuni.fi)

4FRONT

